

drugim izvajal: „Nismo se popolnoma zmagali. Po štirih letih neizmerne žalosti se je zasukala sreča in prisilila na umik Hindenburga in armado cesarja Viljema. Prišel je v resnici dan, katerega so napovedovali naši predniki nad pol stoletja. Naši otroci se ne potijo, da končajo veliko dejanje, katerega so pričeli naši očetje. Naši vojaki se hočejo zmagovito vojskovati naprej, dokler ne bo bila ura, v kateri bo sovražnik umeval, da med pravico in zločinom ni s-prave. Čul sem celo, da se mir z vojaško odločitvijo ne more doseči; tako Nemeec ni govoril, ko je začel vojno in izpustil na nas svoje grozote, ker so njegovi voditelji takrat delili narode, kakor se razdeljuje živina. Vojaška odločitev, katero je razglasila Nemčija, nas sili, da nadaljujemo vojno. Ne iščemo miru, ker hočemo, da se doseže pravični in trajni mir tistim, ki pridejo za nami, da bodo obvarovani strahot preteklosti. Sinovi domovine, odhajajte in osvobodite narode od zadnjih strahot, odhajajte in zmagajte! Čela Francija, celo misleče človeštvo je sedaj z vami!“

Niž manj odločno, kakor imenovane države, je tudi Italija odklonila avstrijsko mirovno ponudbo. Se predno jo je italijanska vlada odklonila, je skorodane vse italijanske časopise burno zahtevalo, da Italija kar najodločneje zavrne avstrijsko mirovno ponudbo, kar je tudi storila. V italijanskem odgovoru se glasi med drugim: „Avstrijski mirovni predlog meri na navidezna mirovna pogajanja brez dejanske vsebine in brez možnosti praktičnega izhoda. Zadržne izjave nemških in avstro-ogrskih državnikov, ki izključujejo vsak odstop ozemlja, in krivični pogodbi, sklenjeni v Brestu-Litovskem in v Bukarešti, ki naj ostaneta, onemogočujeta vsako uspešno otvoritev mirovnih pogajanj. Četverstranzovne države so doselej jasno naznanile, da žele pravičnega miru in so istočasno tudi pojasnile najvažnejše temelje, na katerih naj se zgradi mir. O teh točkah ni v avstrijski mirovni ponudbi niti ene besede. Ravno to velja še posebej za italijanske težnje in zahteve, ki so avstrijski vladi dobro znane in katerim so pritrtili zavezniki. Kratko povedano, se zahteva izpolnitev narodne enotnosti, osvoboditev nenemških narodov, ki jih je Avstro-Ogrska dosedaj le zatirala, in uveljavljanje neobhodno potrebnih pogojev za varnost Italije. Predno avstrijsko-ogrška vlada ne pripozna tudi teh posebnih ciljev, kakor tudi ostalih splošnih in posebnih smotrov, za katere se bojujejo vsi zavezniki skupno, Italija ne bo ustavila boja, ki privede človeštvu trajen mir, ki naj sloni na boljšem in varnejšem temelju svobode in pravičnosti.“ Ali z drugimi besedami povedano: Italija zahteva Južno Tirolsko s Tridentom ter naše najvažnejše pomorsko trgovsko mesto, naš slovenski Trst.

Pod danimi razmerami torej ni upanja na skorajšen mir. Naši vodilni državniki so prišli s svojo mirovno ponudbo v skrajno neugodnem trenutku in velike prepozno. Ako bi bila Nemčija in Avstrija stavili tozadevno mirovno ponudbo še pred enim letom, in sicer takrat, ko je bila Rusija poražena in so bile tudi na zapadnem bojišču kar zaporedoma poražene četverstranzovne armade, bi bilo več upanja na mir kot sedaj, toda Nemčija je zahtevala mir, kakoršnjega bi narekoval nemški meč, do katerega pa, se deč po danih razmerah, ne more priti.

Kaj bo sedaj? Velikanska borba na zahodu divje dalje, Nemške armade se sicer borijo na življenje in smrt, vendar se morajo dan za dnevom umakati pred ameriško-francosko-angliško premočjo. Sovražnik je prišel z ofenzivo tudi v Italiji, v Makedoniji in v Palestini. Sovražne armade dobivajo vsak dan velika ojačenja iz vseh delov sveta, zlasti iz Amerike ter so do dobra preskrbljene z živili in vsimi vojnimi potrebščinami. Pričakovati imamo torej novih bojev na življenje in smrt! Četverstranzovne vojske Nemčije tako daleč ponižati, da bo sama prosila za mir.

Francosko bojišče.

Ceprav so se nemške armade umaknile na takozvano Hindenburgovo črto, o kateri soglašajo sovražna, kakor tudi nemška poročila, da je utrjena tako spretno in močno, kot da bi bila ena sama trdnjava, se še kljub temu nadaljuje veleofenziva angleško-ameriško-francoskih čet. Tudi na tej črti se morajo Nemci umakati pred sovražno premočjo, kajti dne 21. septembra se je sovražnim četam posrečilo, udreti južno od mesta Cambrai v nemške črte, a ni se jim posrečilo predrati nemške fronte. Amerika pošlje vsak teden 60.000 mož na francosko bojišče.

Na drugih bojiščih.

Na italijanskem bojišču so vspameteli novi boji italijanskih čet na gorski planoti med gorama Canove in Monte di Val Bella, na gori Sisemol in Monte Tomba, kjer napadajo Italijani naše postojanke z veliko srditostjo. Vsi italijanski napadi so še bili do sedaj odbiti. — Na macedonskem bojišču hudi boji med rekama Črna in Vardar, kjer so se morale avstrijsko-bolgarske čete umakniti na črto južno od Prilepa in severno od jezera Dojran. — V Palestini so pričeli Angleži z novo velikopotezno ofenzivo med Jordanom in morjem. Tu se morajo Turki stalno umakati pred angleško premočjo, kajti Angležem so se še tudi pridružili poglavarji bojevitih arabskih plemen. Samo v enem dnevu so Angleži ujeli 3000 Turkov. Železnica, ki vodi vzdolžno od Jordana v Arabijo, se nahaja v oblasti arabskih ustavev. Južno od Mrtvega morja je kralj iz

Hedže Turke resno porazil. Angleška poročila pravijo, da bo v kratkem vsa Palestina v angleški oblasti.

Razne politične vesti.

Jugoslovansko vprašanje. Poslanec dr. Korosec se je mudil te dni v Zagrebu, kjer se je prepričal, da so se madžarske vabe popolnoma izjalovile.

Narodni Svet in njegovi odseki so dne 16. septembra zborovali v Ljubljani. Narodni Svet je naprosil državnozborni Jugoslovanski klub, naj zahteva, da pride v državnem zboru kot prva točka na dnevni red mirovno vprašanje.

Vlada proti Slovincem. Na ljubljanski realki so nenadoma odstavili ravnatelja Cora, ki je bil v verskem in narodnem oziru pravičen mož; namesto njega je imenovan zagrizen Nemeec Swoboda. — Na idrijski realki so odstavili ravnatelja dr. Lončarja, ker je deželnemu šolskemu svetu dopisoval v slovenskem jeziku. — Notarsko mesto v Brežicah je dobil Nemeec dr. Winkler.

Nemci in Madžari so si v laseh. Ker zdaj mešetarita Tisa in Wekerle za usodo Dalmacije, katero hočeta priklopiti k Ogrski, ne da bi poprej vprašala za mnenje Nemcev, za mnenje avstrijskega državnega zbora, oziroma za mnenje prizadetih narodov, se avstrijski Nemeec kar penijo jeze ter zahtevajo odškodnino, oziroma protiuslugo od Madžarov, ne vedo pa povedati, kakšna bi naj bila ta odškodnina ali protiusluga, ali samo v obliki carinskih ugodnosti, ali v obliki, da se zadovoljijo nemške narodne težnje, ali oboje skupaj. Ako bi prišla Bosna, Hercegovina in Dalmacija pod Ogrsko, zahtevajo Nemci, da jim Madžari odstopijo štiri zahodna ogrska okrožja, v katerih prebivajo Nemci. Nemški in madžarski mešetarji, bodite uverjeni, da bodo Slovinci, Hrvti in Srbi združeni v Jugoslaviji, ako mešetarite za nas, ali ne!

Poslanec Grafenauer zopet pred sodiščem. Dne 28. t. m. se vrši pred višjim deželnim sodiščem v Gradcu v smislu znanega revizijskega zakona ponovna razprava proti poslancu Grafenauerju, ki je bil, kakor znano, leta 1915 od nekega vojnega sodišča obsodjen po § 65 a na večletno težko ječo.

Poljaki za zvezo z Jugoslavani in Čehi. V Lvovu v Galiciji so zborovali poljski narodni demokrati pod vodstvom poslanca dr. Glombinskega. Sprejeli so resolucijo, v kateri zahtevajo združitev vseh poljskih pokrajin v svobodno, popolnoma neodvisno državo z dohodom do morja; dalje pozivajo vse neodvisne poljske posiance, naj razširijo in poglobe zvezo z bratskima narodoma jugoslovanskim in češkim; konečno ugotavljajo, da poljski narod z ogorčenjem zavrača prizadevanje večine Poljskega kola za sestavo nemško-poljske državnozbornske večine proti slovenskim narodom.

Nasprotstvo med Bavarci in Prusi se je zopet precej oživelo. Prusi širijo letak, v katerem zabavljajo proti bavarskemu kralju in njegovi armadi.

Nemški državniki in generali o zunanjem in vojnem položaju. Glavni odsek nemškega drž. zbora je bil nenadoma sklican za 24. sept. Povod za to so bili neljubi dogodki na zapadnem bojišču. Državni kancelar grof Hertling je označil položaj. Izvajal je med drugim: Nemško ljudstvo je postalo čez mero ozlovoljeno. Velika nemška ofenziva Nemcem ni prinesla zaželjenega uspeha. Armadno vodstvo je moralo umakniti armado nazaj na stare postojanke. Položaj je resen, a Hertling upa, da bo prerano veselje nad zmago, ki je zavladalo med sovražniki Nemčije, kmalu zopet ponehalo. Hertling izjavlja, da je nemška vlada sedaj v glavnem pripravljena sprejeti Wilsonove mirovne pogoje. — General Wrisberg je govoril o vojnem položaju. Nemci so pričakovali, da bo njihova velika letošnja ofenziva na obeh straneh Reimsa proti Parizu uspela. Upali smo, da bo Hindenburg dosegel kak presenetljiv uspeh, ki bi bil merodajen. A nameravano presenečenje ni uspelo. Nato se je vojni položaj spremenil. Sovražnik prodira, a nemška armada se brani. Ob Marni je sovražnik takoj začetkoma svoje ofenzive dosegel znatne uspehe. Vrgel je nemško armado severno od črte Aisne-Vesle. Med Anro in Avro so dosegli Angleži uspehe s svojimi mnogoštevilnimi tanki. Tudi na tem delu bojišča smo morali nazaj. Ko je nemška armada prišla do črte, kjer ni bilo trdnih postojank, smo se umaknili na čeli črti zahodno od Verduna na našo staro črto, kjer upamo kljubovati sovražnemu navelu. Dne 12. septembra so se Amerikanci pri Sv. Mihelu (južnovzhodno od Verduna) vrgli z veliko silo na nemške postojanke. Nemška armada se je morala umakniti tudi tukaj. General Wrisberg pa upa, da bodo Nemci kos ameriški sili. Mož pravi, da bo trdnost nemška volja privedla Nemčijo do častnega miru. — Kapitan Brueninghaus je poročal o položaju na morju in je zatrjeval, da dosežajo P-čolni, kljub vznemirajočim vestem, zaželjene uspehe in potopijo več ladij, kot jih morejo sovražniki sproti zgraditi. Število P-čolnov je sedaj večje kot kdaj poprej. — Državni tajnik Hintze je govoril o avstrijski mirovni ponudbi in je izjavil, da še sedaj ni prišel ugoden trenotek za mirovna pogajanja, vendar je baje Nemčija sedaj pripravljena skleniti mir. Ko je še podkancelar Payer govoril o miru na vzhodu, je bila razprava prekinjena.

Pred važnimi dogodki v Nemčiji. Javno mnenje v Nemčiji je sedaj obrnjeno proti vsenemcem, ki hočejo brezobzirno nadaljevanje vojske.

To znači Hindenburgov oklic, v katerem ta vojskovodja roti Nemce, naj radi nesreč nemške armade ne postanejo malodušni in razjarjeni. Ker se Hindenburgova armada umika vedno bolj s francoskega ozemlja proti nemški meji,

je zapustila vsenemško strujo politična sreča. Vsled tega se pripravljajo sedaj v Nemčiji velik preobrat. Dosedanja vlada namerava o spremembi v vlado, v kateri bi sedeli državnozborni poslanci sedanjih večinskih strank: katoliškega središča (centrum), soc. demokratije, del narodnih liberalcev in naprednjakov. Sedaj se že vršijo pogajanja med strankami za sestavo vlade. Nova vlada bi uvedla enako volilno pravico za razne deželne in druge zbornice, deželam bi se dala širša samouprava, poslanci bi smeli postati ministri, kar do sedaj ni bilo. Cesarjeve in vojaške odredbe bi se morale predložiti v odobrenje državnemu kancelarju. Dovoliti se mora zopet svoboda zborovanj in svoboda za časopise. Nova vlada bi bila takorekoč mirovna vlada.

Tedenske novice.

† **Župnik Anton Vraz.** Dne 23. t. m. je umrl v visoki starosti 72 let mnogozaslужni župnik pri Sv. Antonu v Slov. gor., vlič. g. Anton Vraz. Rajni je bil rojen leta 1846 pri Sv. Rupertu v Slov. gor. in v mašnika posvečen leta 1871. Kot kaplan je služboval pri Mariji Snežni, v Velki, v Svečini, v Kapeli v Kamnici pri Mariboru, pri Sv. Marjeti ob Pesnici, kot provizor in kurat pri Sv. Križu nad Mariborom do leta 1887, ko je bil imenovan za župnika pri Sv. Antonu v Slov. gor. Rajni je bil pri svojih župljanih radi svojega priprostega, ljudomilega in vzornega značaja zelo priljubljen. Blagemu vzor-duhovniku svetila večna luč!

Himen. V sredo, dne 25. t. m., se je v baziliki Matere Milosti v Mariboru vršila poroka g. Mirko Vauda, učitelja pri Sv. Marjeti ob Pesnici, z gđo. Marico Kovačič. Bilo srečno!

Dijaška kuhinja v Mariboru. V ponedeljek, dne 23. septembra, zvečer se je vršil v mariborskem Narodnem domu občni zbor Dijaške kuhinje. Otvoril in vodil ga je predsednik ravnatelj Schreiner. Tajnik profesor dr. Medved je podal poročilo o delovanju tega prepotrebnega društva. Blagajnik profesor Pirca je poročal o gnotnem stanju društva. Dohodkov je imelo društvo v preteklem društvenem letu 17.715 K 76 vin. Samo darovi znašajo 11.737 K. Dijaška kuhinja je preskrbela dijakom skozi celo leto 4313 obedov. Premoženje društva znaša 24.267 K 48 v. Od lanskega leta se je povečalo za 4258 K 57 v. Blagajnik omenja, da je Dijaška kuhinja dolžna izreči posebno hvalo slovenskim denarnim zavodom, v prvi vrsti: mariborski Posojilnici, častiti duhovščini, posebno č. gg. vojnim kuratom in g. kaplanu Krevhu na Remšniku, gg. odvetnikoma dr. Lemežu in dr. Kulevcu v Slov. Bistrici, g. prof. dr. Medvedu in mnogim drugim rodoljubom, ki so z darovi in nabiranjem darov pripomogli, da je gnotno stanje Dijaške kuhinje tako ugodno. Tajnikovo in blagajnikovo poročilo se je vzelo z odobravanjem in zahvalo na znanje. Novi odbor je sledeči: Predsednik ravn. Schreiner; odborniki: dr. Medved, dr. Rosina, prof. Vreže, Pirc in Voglar in dr. Pipuš. Občni zbor je izrekel zahvalo gospej Stelcerjevi, ki z vneto vodo Dijaško kuhinjo in skrbi za okusen in zadosten obed revnim našim dijakom. Dr. Verstovšek priporoča odboru, da naj ugodni kolikor le mogoče vsem prošnjam in naj tako pomore revnejšim dijakom do potrebne hrane. Dr. Rosina poroča o stanju Ferkove ustanove. Predsednik zaključuje zborovanje s prošnjo na vse Slovence in Slovenke, da bi podpirali Dijaško kuhinjo z darili v denarju in živilih. S tem, da podpiramo uboge dijake, vršimo veliko narodno delo. Slovence, Slovenke! Odpri srce, odpri roke za revne slovenske naše dijake! Darovi se pošiljajo na naslov: Dijaška kuhinja, v roke g. prof. Pirca, Maribor, Wildenrauerjeva ulica.

Narodni blagdan. Iz Dravinjske doline se nam piše: Občudujem Te, narod jugoslovanski! Kakor rdeča nit se vleče skozi Tvoje življe in bitje trpljenje. Ali Ti usoda res ni drugega naklonila, kakor samo mučeništvo? Zaničevan kakor eden najzadnjih za od pamtvice, si bil v letu 1914 strti kakor Zveličar na Golgoti. Ječe so bile polne Tvojih hčera in sinov in tam doli v Dalmaciji in Ercegovini so Ti zaščitniki zakona pripravili povišanje na vislice, edino povišanje, katero si kedaj doživel. Zadel neposredno od vojne, ki je uničila tam ob Soči cvetoča domovja Tvojih otrok in jih razkadila po svetu brez strehe in živeža, skrčila Tvoje število toliko in tolikokrat tam na vseh bojiščih, kjer je kri Tvojih najboljših sinov popila zemlja, nisi poginil, marveč si se pomladil kakor ptič feniks, po teh nesrečah. Danes Ti preti nova nevarnost. Svetovna vojska je posegla s svojo železno roko preko strelskih jarkov in žičnih ovir tja v domovja v zaledju in grozi uničiti Tvoj up — de-co. Glad se jim reži v obraz in jih ugonablja in jih slabi počasi, toda vstrajno. Po vsej jugoslovanski domovini odmeva jek gladne dece za kruh, da si potolaži izstradani želodec. Ta jek ni našel odmeva pri onih, ki so poklicani Ti pomagati, kako neki, saj Te hočejo ugonobiti in saj si bil že od nekdanjih njih pastorek. Našel pa je ta jek odmev v Tebi samem. In našla so se blaga srca, ki so priskočila na pomoč tistim nedolžnim sirotam, ki so najmanj krivi vojne in ki se v teh neznih letih ne bi smeli vedeti, kaj je — glad. Banovina (Hrvatska) je bila prva, ki je priskočila na pomoč in urezala bednim sirotam iz Dalmacije in Istre kos kruha. Sestavil se je odbor žena — troimenega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki si je naložil nalogo, da nabira prispevke v denarju in drugih potrebščinah, posebno v živilih za te reveže. Prihodnje dni bo stopil ta odbor po nabiralateljih in nabiralateljcah z nabiralno polo pred Tebe — slovensko ljudstvo. To naj bodo za vsakega dnevi darovanja. Ne zatvori vrat pred nabiralci, ne pikaj